

Svar på Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034

Sammanfattning

Region Gävleborg välkomnar möjligheten att komma med yttrande över förslag till europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028-2034. Region Gävleborgs yttrande begränsar sig till de delar som berör utformningen av sammanhållningspolitiken, det vill säga de föreslagna Nationella regionala partnerskapsplanerna COM 2025 (565), Europeiska socialfonden COM (2025) 552; ERUF och Interreg; COM (2025) 558.

Utifrån rollen som Regionalt utvecklingsansvarig menar Region Gävleborg att det är en allvarlig brist i förslagen att mekanismer för öronmärkning av medel för regional utveckling på regional nivå saknas annat än till Europas fattigaste regioner. För att sammanhållningspolitiken ska fylla sitt syfte i hela Europa och verka sammanhållande, behöver förslaget säkerställa ändamålsenlig tilldelning av medel till samtliga regionkategorier, även så kallade ”övergångsregioner”.

Region Gävleborg vill i sammanhanget påminna om den historiska dynamiken i EU-budgeten med sammanhållningspolitiken som kompensatorisk komplement till excellensbaserad politik. En kompensatorisk logik säkerställer medel till regional utveckling i regioner som inte står sig lika väl i konkurrensutsatta utlysningar och där den ekonomiska utvecklingen är svagare. En avsaknad av kompensatorisk regional logik riskerar att koncentrera resurser till starkare regioner inom medlemsländer.

Region Gävleborg vill därför understryka vikten av att kommissionens förslag justeras genom:

- att regionala avsnitt (kapitel eller delprogram) i NRPP blir obligatoriska,
- att medel öronmärks för de regionala avsnitten utifrån regionernas ekonomiska välstånd, förslagsvis genom att som i tidigare programperioder använda beräkningar av köpkraftskontrollerad bruttoregionalprodukt.
- att regionalt inflytande och involvering i programmering och genomförande av regionala kapitel säkerställs genom hela processen.

Kommentarer

Region Gävleborg anser att det är viktigt att förstå sammanhållningspolitiken - ESF, ERUF och INTERREG-programmen – i sin kontext, som komplement till andra fonder och program med andra avgränsningar och annan logik. I en sådan jämförelse framträder **regionala avsnitt** med **regionalt ägarskap**, samt **kompensatorisk logik** som de viktigaste **kärnprinciperna** som särskiljer sammanhållningspolitiken från andra fonder med till exempel meritokratisk eller tematisk logik. Region Gävleborg anser därför att det är allvarligt att EU-kommissionens förslag i nuvarande form inte säkerställer dessa kärnprinciper, varken vad gäller regionala avsnitt eller en regional och kompensatorisk öronmärkning av medel (annat än till de minst utvecklade regionerna). Region Gävleborg menar att sammanhållningspolitikens relevans riskeras om dessa principer går förlorade. Förslaget uppmuntrar visserligen hänsyn till de olika regionkategoriernas behov, men dessa skrivningar behöver stärkas samt göra avtryck i tilldelning av medel.

En regional indelning av politiken är en förutsättning för att säkerställa att det finns resurser till regional utveckling i områden som inte hävdar sig lika väl i konkurrensutsatta utlysningar. Ytterst riskerar nationella program att koncentrera utvecklingsresurser till redan starkare aktörer i starkare regioner, vilket i så fall stärker skillnader mellan mer och mindre utvecklade delar av ett medlemsland - tvärt emot politikens syfte att minska skillnader mellan Europas regioner. Region Gävleborg anser att det i ljuset av ovanstående behöver öronmärkas medel till regionala program enligt en **kompensatorisk logik**. Det kompensatoriska komplementet till excellensbaserad politik behövs fortfarande för att säkerställa investeringar i t.ex. forskning och innovation, grön omställning och digitalisering i delar av geografierna som kanske inte kan hävda sig i konkurrens på svensk nationell, eller europeisk nivå.

Slutligen, regionala fonder och program säkerställer ändamålsenliga utvecklingsinsatser endast i den mån de är utformade med utgångspunkt i den aktuella regionens behov och politiska prioriteringar. I Sverige innebär det att Regionalt utvecklingsansvarig enligt lagen om det regionala utvecklingsansvaret (2010:630) behöver involveras i hela processen kring programmering och genomförande av de nationella och regionala partnerskapsplanerna.

Katrien Vanhaverbeke
Regional Utvecklingsdirektör

Thomas Högman
Strateg Regional Utveckling